

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-Egylet” közlönye.

Szerkesztői szállás:

Szent-Miklós-utca 791. sz. hová a lap szellemi részét illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

A ref. főtanoda könyvnyomdája, hova az előfizetési pénzek és reklamatiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor ára 6 kr; bélyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

A hirdetési díjak előre fizetendők.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal; Pesten: Lang Leopold, (Erzsébet tér, 9. sz.) Bécsben Haasenstein és Vogler (Nen-Markt 14. sz.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész lven.

ELOFIZETÉSI ÁR:

Félévre 3 frt.

Negyedévre 1 , 50 kr.

Előfizetési felhívás.

a

„Székely Hirlap”

politikai, társadalmi és a maros-vásárhelyi „Jogász-Egylet” közlönyére.

Előfizetési díj:

Jul.—decz. (6 óra) . . . 4 frt 50 kr.

Jul.—Szept. (3 óra) . . . 1 frt 50 kr.

Az előfizetési pénzeket kérjük postautalvánnyal Maros-Vásárhelyre az ev. ref. főtanodai könyvnyomdába, a „Székely Hirlap” kiadóhivatalának küldeni.

M.-Vásárhely, 1875. július 7-ikén.

Tizenkettőt ütött az óra!

Alkotmányos államban élő polgároknak a legelső és legszebb joga a képviselőválasztás.

A szabadság hatalom!

Polgártársak! mi szabadok, mi hatalmasok vagyunk; nekünk jogunk van, mint a nagy egész egyes részeinek a nagy egészre: a hazára, a haza ügyeinek intézésére közvetve befolyást gyakorolnunk.

Ki az, a ki nem érzi a felelősségnek súlyát, mely vállaira nehezedik, midőn meggondolja, hogy ő ma hazája, édes, drága, mindentadó, imádott hazája sorsának intézésére, habár csak milliód részben is, hatni tud?!

Mire van szüksége e hosszú életű, a sir szélén oly sokszor állott, ellenségei által annyiszor halottnak tartott, de az isteni gondviselés és gyermekeinek hív és lángoló hazaszeretete által annyiszor föltámasztott, új életre ébresztett hazának?

Békére, nyugalomra, pénzügyi bajaiból kibontakozásra, igazságos és mindenki iránt egyenlő törvényekre és mindazon intézmények, eszközök létre hozására, melyek a népnek a szellemi és anyagi, a művelődési, gazdasági, ipar- és kereskedelmi téren fejlődést, előhaladást, a reá neheztülő terheknek könnyebb elviselhetését, jólétet és virágozást létre hozni, biztosítani alkalmasok és képesek legyenek!

Vajjon az ország kormányán ülő férfiaknak s az azokat támogató szabadelvű pártnak lobogóján miféle jelmondatok, miféle törekvések olvashatók?

Épen azok, a melyeket előbb, mint a nemzet szükségeit, szükségeiből folyó kíválmait elsorolánk.

Hát azoknak, kik magukat hol 48-asoknak, hol szélső-baloknak, hol függetleneknek, hol elvűknek s lsten tudja még miknek nevezik — vajjon mik vannak írva zászlóikra?

Elérhetetlen vágyak, rajongó ábrándozások, melyek oly sokszor ártottak nemzetünknek — magasban lebegő, talán ragyogó légvárak, de a melyekbe ikarusi szárnyaikkal eljutni örökre képtelenek; eszmék, a melyeknek hallása szépen cseng a fülben, de a melyek tova röppennek a szelek szárnyain és marad utánuk: semmi!

Mivel akarják az előbbieket céljaikat elérni?

Munkával; sok tanulmánnyal, fáradsággal, önzetlenséggel és buzgalommal folytatandó munkával; a nagy dolgok keresztülvitelére oly rövid időnek lelkiismeretes, takarékos fölhasználásával!

Mivel akarják az utóbbiak, az ábrándozók, céljaikat elérni?

Beszédekkel, most csillogó, majd kiméretlen és ismét dörgedelmes — de minden esetben a nagyon drága időt meggondolatlanul rabló beszédekkel!

Mit várhatunk az elsőktől? Óhajtván várt céljainknak elérését!

Mit várhatunk az utolsóktól? Céljaink elérésének akadályozását és egyebet semmit!

Tizenkettőt ütött az óra!

A szavazás kezdetét veszi. Polgártársak! válasszatok a két irány között — és ismerjétek hazafias kötelességnek a legszebb jogot, melyet részetekre az alkotmány biztosít — gyakorolni és ne bizzátok el magatokat előre a győzelemben, hanem legyetek összetartók, mert miként örökké élő emlékezetű költőnk mondta:

„A porszem, mely csak magában áll,

Elfűja egy kis szellő, egy lehellet;

De, hogy ha összeelvad, összenő,

Ha a porszemekből szikla alakul:

A fergeteg sem ingathatja meg!”

Legyen tehát mai napon és jövődében is pártunk összetartó, mert úgy hatalmas is leend és bátran, a győzelem biztos reményével kiált-hatjuk:

„Éljenek szabadelvűpárti képviselőjelöltjeink!

A választottak.

Mai napig nálunk Erdélyben, a beérkezett adatok szerint, képviselőkké választottak:

Belső-Szolnokban: Simó Lajos és Bethlen András, mindkettő szabadelvű.

Szamosújvárt: Lukács Béla és dr. Molnár Antal, szabadelvűek.

Udvarhelyszéken: Tibád Antal szabadelvű, Orbán Balázs függetlenpárti.

Kolozsmegyében: Deézsi Sándor, Lészai Lajos, szabadelvűek.

Gyula-Fehérváron: báró Kemény Gábor és Szilágyi Dezső, szabadelvűek.

Gy.-Szt-Miklóson: Antalfy Károly, sz.-elvű.

Csikszereében: Márkus István, sz.-elvű.

Szék városában: Éber Nándor, sz.-elvű.

Marosszéken: Jenei József és Bereczki Sándor, szabadelvűek.

Fogarashan: Boér Antal és Koosy Sándor, sz. e.

Csikszékben: Becze Antal, szabadelvű.

Aranyosszéken: Houchard Ferencz és Józsi Gyula, szabadelvűek.

Oláh-Faluban: Ugron Ákos, függetlenpárti.

Kolozson: Dr. Zabulik László, szabadelvű.

Tordán: Tisza László, sz.-elvű.

K.-Vásárhelytt: Papp Lajos, sz.-elvű.

Kolozsvárt: Gr. Péchi Maaó és Bokros Elek, szabadelvűek.

Alsó-Fehérmegyében: Báró Kemény István, szabadelvű.

Vizaknán: Korizmic László, szabadelvű.

Eddig tehát a Királyhágón innen 26 szabadelvű és csak két függetlenpárti képviselőnk van.

Maros-Vásárhely, 1875. július 7.

Nem képzelhetünk magasztosb törekvést, mint békés átalakulások korszakában, szerény napszámosként munkával teljesíteni a polgári kötelességeket.

Kiki tehetsége szerint.

Mig egyfelől a tudomány önálló keretében gazdag tárházat nyit a hivatottak részére, addig másfelől az ipar ezernyi forrásaival dús aratást ígér a szorgalomnak; és ha nem riadunk vissza az akadályoktól, nem vagyunk önhitűek, s tehetségeinket tul nem becsüljük; akkor csak kézbe kell venni a műszert, hogy minden kalapácsütéssel közelebb juthassunk kitűzött célunkhoz.

Az ipar a béke országában a második miniszter, melynek feladata szintoly fontos, mint a tudományé. Két külön tárcza ez és mégis egy állandó hid vezet egyiknek palotájából a másikba, úgy, hogy tán meg sem élhetnének egymás nélkül.

Hazánk hosszú küzdelmek után nyerte vissza önállóságát; alig néhány éve, hogy utólrni igyekszünk a mulasztásokat és nagyon kitartók kell hogy legyünk, ha egy pár nemzedék képes lesz elérni a polgárosult nemzeteket. De nem szabad egy kínálkozó alkalmat is elszalasztanunk.

Ilyen kínálkozó alkalom lesz az 1876. április 19-én megnyitandó világtárlat Philadelphiában.

A napi sajtóban találkoztunk nézetekkel, melyek Magyarország képviseltetését ezen világtárlaton ellenzik; mert nem birván Austria mellett méltóan kiállítani és a szegedi kiállítás is ugyanazon időre esvén, e kiállítás érdekében is kíváncs, hogy ama tengeren tuli kiállítás mellőztessék.

Mi e nézetnek semmi tekintetben nem lehetünk szószólói.

A világtárlatok eszméje a tyursi, carthágói, bazárok s a korinthusi játékoktól kezdve korunkig annak köszönik létélüket, hogy az ipar s kereskedelmi tevékenységnek alkalmat kellett nyitni, melyen a nemzetek magukat legelőnyösebb színekben kitüntethessék és így hova tovább a tárlatok fokozódott nagyobbszerű kiterjedései igazolták, hogy azok a nemzetek kedvenceivé lettek.

Élő példát mutat Japán szigetország, mit eredményeznek a tárlatok? Ez ország, mely az előtt hozzá férhetetlen volt, mióta a világtárlatokon rendez vendégek a japániai, egészen európai módra civilizálódott, csak tanintézet 57,700 van benne és szigorúan kötelezett iskolázás tartatik.

Ha nem is volna Magyarországnak kiállítandó czikke mi feltűnést okozzon, még azon esetre is helyet kell foglalnunk a philadelphiai világkiállításon, mert ez a párisinál, londoninál és bécsinél nagyobb szerű lesz, miután Amerika egy magában óriási erőfeszítéseket tesz, hogy kitűnjön és Anglia versenyre szállani készül.

Milyen gyakorlati haszna lesz annak hazánkra nézve, ha iparosaink saját érzelkeikkel szerezvén tapasztalataikat, az üdvös újítások első kézből jutnának hazánkba. Azt csak akkor lehet kellőleg méltányolni, ha lémi fogalmat csinálunk magunknak azon nagyszerűségekről, melyeket a különböző kiállítási osztályok nyújtani fognak.

Hogy Amerikában a világkiállítás felül fogja mulni az összes eddigi európai kiállításokat, azon nem kételkedhetünk, ha meggondoljuk, hogy maga a kiállítási palota 100 ezer □ méter és az egész helyiség 330 ezer □ métert foglal el, a főépület 650 méter hosszú és 150 méter széles, a szép-művesetek épülete 20000 □ méter és a gép-csarnok 430 méter hosszú és 110 méter széles lesz. A világkiállítás mellett állatkert, körülötte vasuti állomások és nagyszerű vendéglők, egyikében ezek közül ezer jól berendezett szoba fog lenni.

Mindenesetre az ércz és különösen a vasipar érdemi figyelmünket. E téren óriási eredmények vannak elérve Amerikában.

Az egész európai vastermelést 54 millió mázsára teszik, melyből csupán Angliára 30 millió mázsa számittatik.

Az 1873-iki bécsi világkiállításon 2850000 mázsa termelés mutatott ki az osztrák-magyar monarchiában.

TÁRCZA.

A magyar család élet multjából.

Egy rendelkezésünk alatt álló kéziratgyűjteményből közlünk alább néhány levelet a mult század első fele magyar főúri család életének jellemzésére. — E leveleket gróf. Eszterházi Kata irta leányának kérésére, gróf Kornizs Antalhoz. A levelek minden sorából meglátszik, hogy azon józan fölfogása, művelt, gondos anyák egyikétől származtak, kiknek neveivel oly gyakran találkozunk hazánk történelmének ragyogóbb s borús napjain egyaránt. A levelek egyébiránt egészen világosan beszélnek, s fölsőlegessé tesznek minden bővebb kommentárt. Csak annyit jegyzünk még meg ismétlések elkerülése végett, hogy mindannyi az özvegy grófné falusi birtokáról, Csestvérről van intézve, az 1736. év első hónapjaiban; a borítékok francia czimírata szerint: „A monsieur Antoine Le Comte de Kornis, a Hermanstadt“.

I. „Méltóságos Groff urffi, bizodalmas jó uram. Két rendbéli Levelét Kegyelmednek becsülettel vettem, kívánságát azokból értettem, de valamind itt létiben is megmontam az urffinak, most is irhatom, hogy ara épen magamat nem vehetem, hogy Szebenben bé mennyek, mert tizen négy Esztendőttől fogva kétszernél többször Szebenben nem voltam, minden Ember észre vehetné, mi okra való nézve mentem bé, jól tuya az urffi az Erdéli nyelveket, meg mondanák én hordozom az Leányomat az urffi után, azért bőlesen meg ítélteti maga is az urffi, hogy helyes okaim vadnak bé nem menetelemnek, ha ugyan csak Generalis uram kíványa tudni, miokra való nézve nem akarok bé menni, bizvást meg mondhatya az urffi eő Excellentiájának, tudom maga is helyben hagyta. Más kép én idegen nem vagyok az dologban, de még Mikes István urammal sem szoltottam, most az jövő héten ide várom eő Kegyelmet, az után ujabban tudositom az

Ezek ellenében az észak-amerikai vashegyek sokkal nagyobb termő-képességet mutattak ki.

A felső tó mellett „Lac superior“ és a Missouri államban a Takson-társulat birtokában 7% tiszta vas érczet szolgáltató vashegyek vannak, melyek jelenleg 2.695,434 tonna, azaz: 60 millió mázsa vas érczet szolgáltatnak évenként és mégis ez sem elég a fogyasztásra, mert Észak-Amérika egy magára 78 millió mázsa vas érczet fogyaszt.

Itt a vasipar minden kigondolható eszközökkel emeltetett és emeltetik naponta, a felső és a Huron-tavak hajózható csatornával vannak összekötve, a vidék vaspálya-vonalokkal van kapcsolatban; gazdag patakok, melyeken érczüzdák vannak alkalmazva, beláthatatlan pompás erdőségek szolgáltatók a legjobb faszenet, 2000 mozdony, 200 lokomobil, 200,000 munkás kéz folytonosan tevékenységben van és a vashegyek még nagyon kevésé vannak kiaknázva, úgy, hogy pár millió tonnával több vasat is termelhetnének.

Ha már most számba vesszük, hogy vashányászatunk oly csekély termelés mellett, a milyen a miénk — deficitel jár — s hogy annak oka az irraczionabilis kezelés, akkor nem csalatkozunk, ha kimondjuk, hogy kellő tanulmányozása mellett az amerikai vasiparnak nálunk is lehetne más lendületet adni ez iparágnak.

Igaz ugyan, hogy Tesch volt belga miniszter és egy belga konzorcium mostan alkudozik a kormányval a vashányák megvásárlása iránt, de van azonkívül még elég vashánya magán kezelés alatt, ezeknek életfeltétel alaposan megismerkedni a világ legtükéletesebb vashánya kezelésével.

Aztán a magyarnak tengere is van, illenék e ezt ignorálni? Egy állam, melynek tengere van, ne legyen képviselve a világ legelső tengeri hatalmassága tárlatán.

Szerény kis tenger igaz, de fejlődni fog, ha erős akarat fogja aczélni a népek karjait, melyek e hazát lakják; mert csak ipar és kereskedelem boldogíthat.

urfiat. Ezel maradok az Méltóságos urffinak becsülettel való szolgálója Gróf Esterházi Kata“.

II. „Méltóságos Gróf urffi stb. Méltóságos urffi Levelét becsülettel vettem, bánom szívesen, hogy árva házomnál nem udvarolhatam az urffinak, de magam is tudván most sok dolgai lévén az urffinak nem lehetett, hanem valamikor Isten az urfiat szegén házamhoz hozza, tartom szeremcsémnek; én az Erdélyi rosz nyelveket jól tudom, de Isten adott annyi ész, hogy minden hamis nyelveknek hitelt nem adok, tudom mindenkben találunk az rosz nyelvek hibát, hanem csak Istenre biztam minden dolgaimat, az urffi is csak azt higye, akár ki mit beszéljen, ha Istennek úgy tetszik és lelkek üdvösségére léssen, aban senki gátlást nem tehet, hanem mind az két résznek Istenre kel biznya, meg mutatya eő sz. Főlsége. Én mind edig is Groff Mikes István urammal nem szolhatam, hanem mind ez előtt is megirtam az urffinak, ide várják eő Kegyelmet Marosujvárra, akkor fogok eő Kegyelmevel ez eránt szólani, adig az urffi Sógor uramnak semit se szóljon, meg mondaná eő Kegyelme előtt az dologt Marisko alázasatos szolgáltyát ajánlja az urffinak, most nem adhatot választ az urffi levelére bizonyos okokra nézve, meg menti magát az urffi előtt, ha Isten szemben jutattja az urffival. Ezel ajánlom magamat az urffi Gratiajában és maradok stb.

III. „Tagadhatatlan hogy oly gyanakodással nem voltam, hogy az urffi mi rólunk épen el felejtkezett, mivel már ennyihán héttől fogva semmit nem halhatunk az urffi felől, holot jó mogya volna az urffinak csak az postán is gyakran tudositani bennünket maga állapotja felől, de talám az töb uj módi közt az is fel vették, hogy könnyen kel jó akaróját el feleíteni. Az mi az Fehérvárra való menetelemet illeti, nekem ott igen alkalmatlan szálám vagyon az állapotra másképp is igazán megvalom alkalmatlanságomra volna más okokra való nézve is, hanem ha az urffinak úgy tetszik, mivel Mélt. Generalis uram Kolosvár felé fog menni, oda igen is bé me-

Vessünk számot magunkkal, bocsássuk szemle alá iparunk és termelésünk különböző osztályait, lássuk mibe akad meg figyelmünk.

Az említett vasiparon kívül a bányászathoz soroljuk a geológiát és az ásványtermelés statisztikáját.

Nincsen-e magyar tudományos akadémiánknak több jeles férfia: Szabó Károly, dr. Koch Antal és mások? Nem lenne-e Magyarország méltóan általuk képviselve?

A földmívelés, erdő, ipar és kertészet terén nem volna-e mit kiállítanunk?

Élelmi és gyógyterményeink, dohányunk, fonalaink, faiparunk nem érdemelnének-e figyelmet.

Hát a vegytani-ipar, különösen gazdag természetes ásványvizeink mi figyelmet sem érdemelnének? Hiszen borszéki és suliguli vizeink Amerikában is egyedül állának a maguk nemükben.

És táp és élvszereink, borunk, lisztünk (mely iparunk az első közé számittatik) nem érdemsek a kivitelre.

Nemzeti házi iparunk is megérdemelné, hogy a tulsó világrészben bemutatassék.

És képző művészeink, mit vétettek.

Felejtethetetlen Izsónk szobrászati műremekai: Zichy Rafaelje, midőn megöleli madonnáját, míg a kis Trantteverin, ki Jézusnak áll mintaképül, duzzogva, elégedetlen areczzal nézi; Kleopatra éjszakája, Munkácsi és sok mások képei, mind jól vannak ki magukat a philadelphiai világtárlaton.

Felséges uralkodónk, ki mindig elől jár, ha népei emelkedését előmozdithatja, azt hisszük örömmel adna rendeletet, hogy valamelyik hadihajónk kísérje az expediciót, ha bemutatgatná, hogy egy tekintélyes ipar és kereskedelmi irányu szövetséget vette e kiállítás szervezetét kezébe. Kereskedelmi és ipar-kamaráink, tekintélyes bankjaink és társulataink fontolóra vehetnék e kérdést, mert nem arról van szó, hogy a cikkek számos volta, hanem kitűnősége pályázzon és nem hogy a látni vágyó turisták, hanem, hogy a gyakorlati élet szakkritűnőségei hozzák közelebb viszonyokba hazánkat földgömbünk másik felével.

nyek Mariskóval együtt, ugyan csak az magam házamál volnék ott, lévén job alkalmatóságom, mint Fehérvárott vagy itt Csestvéren. Azért ha az urffinak tetszik, Engem mennél hamaréb tudositson, hogy tuya magamat mihez tartani, Sógor Gróf Mikes István uram most ott lévén, beszéljen az urffi eő Kegyelmevel ez eránt mert eő Kegyelmeinek is akkor jelen kívántatik lenni, talám adig elbomlik az ország gyűlése, ha pedig el nem bomlik adig, parancsolja Generalis úr eő Exelentiája eő Kegyelmeinek, hogy kísérje ki Kolozsvárig, én mindenekről el várom mennél előbb az urffi tudositását. Mariskó ajánlja az urffinak alázasatos szolgáltyát és köszöni igen szépen az küldöt képet, úgy gondolom, meg nem fog porosodni az szegen, mert gyakran kézben jár. Ezzel maradok stb.“

IV. „Méltóságos urffi Levelét becsülettel vettem, és hogy Szebenben mehessek, tőlem lehetetlen, épen nem tartom helyesnek Leánt az anya házául idegen helyre vinni mátkásodni. Mi az moringlást illeti, aban az igaz szeretet szokot ítélő mester lenni, én ugyan az Törvényhez nem tudok, mind azon által úgy tudom, csak valami jó akaromnak, ha én vellem valami jót tett, köthetek azon jótéteményért jószágot neki bizonyos summáig, nem hogy valaki hűves társának ne hagyhatna. Nem lehet azt adig magának mongya az Asszony, mit ura moringol neki, míg ura él, hanem az csak halála után az övé. — Jól esnék most csak Erdélyi Méltóságos Özvegy Asszonyoknak az moring, mert ha az maga jószága nem volna, igen roszul élhetne. Szegén üdvözült uram is Erdély Ember volt, mégis moringolt nekem. Telekiné Asszonyom is köszönheti szegény ura igaz szeretetének mostani nyugodalmát, mert az ura Testamentuma szerint nyugszik az jószágában. Az előtt nem volt szokás az moring, azt el hiszem, mert az előtt vittek az urffiak az Mátkájoknak ennyihány Ezer forintára ajándékot, ez elég moring az Leányának, mert ezt eő tőle senki el nem vehette, de ez az szokás most igen meg szűnt Erdélyben. Hogy pedig az Urffi septemberről tovább nem akar várakozni, arról nem tehetek, én tőlem is lehetetlen oly hirtelen, mert

Aranyosszék, 1875. július 4-én.

Tisztelt szerkesztő úr!

Székünk mindkét választókerületében f. hó 2-kán megtörtént a képviselőválasztás. Pénteken választottunk s így nem csoda, hogy bőséges eredményekre jutottunk. Képviselőkké lettek az alsó választó-kerületben: Houchárd Ferencz, a felsőben: báró Józsika Gyula; egyikről nem tudjuk, hogy ki és miféle; a másodikról erősen gyanítjuk, hogy Sennyeista lesz. Különböen egyik sem fogja meggyőződésünk és hitünk szerint az országgyűlést sem elősegíteni, sem akadályozni munkálkodásaiban. Ez elég szomorú vigasztalás, de már benne vagyunk!

Választásunk az alsó-kerületben igen csendesen volt. Választóink nem nagy érdeklődéssel viseltettek iránta, mit tanusít azon körülmény, hogy még 600 szavazónk sem volt. A korteskedés és capacitatio azonban hatalmasan és szembeötlőleg botrányosan folyt és pedig oly egyének részéről, kiktől azt épen nem vártuk. Hanem hagyjuk, mert elfog az epe, mikor erre gondolok.

A felső kerületben már sokkal nagyobb érdeklődés és élénkséggel folyt a választás, a választók csaknem teljes számmal jelentek meg. Folyt a vér nélküli harcza a személyes rokon- és ellenszenvenek; de kihágás itt sem történt, mit a választási elnök előre látásából, a választási nap előtt megjelent egy század katonaságnak lehet tán leginkább köszönni.

Képviselőink tehát megvannak, az Isten áldja meg őket.
Egy alsó-kerületi választó.

Jogi szemle.

A kereskedelmi törv.-javaslat ismertetése.

(Folytatás.)

Életbiztosításnak azon ügylet tekintetik, mely által valaki ellenérték kikötése mellett bizonyos összeg kifizetésére kötelezi magát oly képen, hogy a fizetési kötelezettség valamely személy élettartamától, vagy egészségétől, vagy testi épségétől tétetik függővé. Az, ki az összeg fizetésére kötelezi magát: biztosítónak; az, kinek élet-tartamától, egészségétől, vagy testi épségétől tétetik függővé a fizetés: biztosítottnak; s az, kinek javára a fizetendő összeg kikötetik: kedvezményezettnek tekintetik.

Az életbiztosítási ügylet egy harmadik személy halála esetére csak akkor érvényes, ha ennek, vagy törvényes képviselőjének beleegyezésével köttetik, vagy ha a szerződőfél kimutatja, hogy a biztosítottnak életben-

még mindenkép készületlen vagyok. Hogy az Urffi Magyarországra is házasodhatnék, aban nekem kétségem nincsen, valakit Isten hova rendeli, azt el sem kerülheti, mert házasság, hadverés és király választás Istenen áll. Ezzel maradok stb.“

V. „Méltóságos urffi Levelét becsülettel vettem én az urffihoz idegeny nem voltam, de látom az urffi kíván nekem oly okokat adni, ki is idegenységet okozhat. Sógor Groff Mikes István urammal is szolotam de látom Eő Kegyelme által is csak azt értem, hogy az urffi sem moringolni nem akar, sem várakozni nem akar, azért én is ezek nélkül magamat nem Resolválhatom semmire. Ezzel maradok stb.“

VI. „Méltóságos Gróff urffi, bizodalmas jó uram. Az ur prepost uram leveléből értem, hogy az urffi kíványa utolsó válaszat tudnyi az Leányom iránt azt a Mélt. urffi jól tугya, hogy én abban az dologban idegen nem voltam, hanem már készen voltam, mikor menjek Kolos-várra a mátkásodásra, azért ebből is ki látszik, hogy én az elenző nem voltam. Hogy pedig én az magam gyermekemnek nyugodalmat kívántam volna szerezni mások kára nélkül, azért engem senki meg nem ítélhet, sem azért, hogy én halogatni kívántam egy kevés ideig, mert azt egész Erdély tугya, én szegény Édes uram halála után sok adósságban maradtam, azoknak fizetésében igyekeztem, az leányomat nem készíthettem, oly méltóságos házhoz pedig semmi nélkül nem adhatom magam kisebbségére és házok gyalázatyára. De én mind ezen kívánságaimra idegen választ vettem az urffitul, kit bizony nem remintetem volna, azért mind ezekre az okokra való nézve az dologbul semmit nem reménlhetek, hogy végben mennyen, látván az urffi semmire nem akart hajolni. Ezzel maradok az Méltóságos Urffinak becsülettel való szolgálója, Gróff Esterházi Kata.“

maradása érdekében fekszik, de házastársak, fel- és lemenő ágbeli rokonok, valamint jegyesek, föltétlenül biztosíthatják egymás életét.

Az életbiztosítási kötvény a felek neveit, a biztosítási összeget s díjt, a biztosítás kezdetét s végét, a kiállító aláírását, a biztosított nevét, a kedvezményezett nevét, ilyennek a bemutató is kijelölhető, azon eseményt, vagy azon időt, melynek bekövetkeztétől a fizetés függővé tétetik, foglalja magában.

Az ügylet e neménél a biztosítási összeg megszorítás alá nem jön és a többszörös biztosítás kizárva nincsen.

Ha a biztosított személy foglalkozásában a kockázatot fokozó oly változás áll elő, melyet a biztosító előre tudva, vagy nem kötötte volna meg az ügyletet, vagy nem ugyanazon föltételek mellett s más megállapodás nem jött létre, az ügylet megszűnik, ha a biztosító értesülés után a szerződést fenn nem tartja, az így megszűnt szerződés esetében a befizetett díjak egy harmadrésze visszaadatik.

Ha a biztosítási idő, vagy esemény bekövetkezik, a kedvezményezett ezt, mihelyt róla tudomást nyer, a biztosítóval késedelem nélkül közölni tartozik, különben a hátrányokért felelős. A fizetés határidejére a megállapodások irányadók, s ha nem lennének, a fizetési föltétel bekövetkezte igazolásától számítandó 8 nap alatt kell annak megtörténnie.

A biztosító, ha a szerződésben másképp meghatározva nincsen, föl van öldva a fizetés alól, ha a biztosított halálos ítélet, párbaj, vagy öngyilkosság folytán veszti el életét; ha csatában, vagy az ott nyert sebek miatt hal el; ha a biztosítás tárgyát egészség, vagy más testi épség képezi és az esemény, melynek bekövetkeztétől a fizetés függővé tétetett, a biztosított, vagy kedvezményezett vétkeességéből következett be. Az első két esetben a biztosítási díjak egy harmada visszakövetelhető.

Az életbiztosítási szerződés hatályát veszti, ha a kifizetést föltételező eszmény a szerződés megkötése után, de azon időpont előtt következik be, melytől kezdve a biztosító a kockázatot viselni tartozik; ha a kijelölt kedvezményezett meghal, vagy ha az esemény, melynek bekövetkeztétől a fizetés függővé tétetett, többé be nem következhetik; ha a visszatérő időszakokban fizetendő díj a lejárat után 30 nap alatt, vagy az e végre engedett halasztás eltelte előtt le nem fizettetik, kivéven, ha a késedelem erőhatalom, vagy véletlen baleset által okozatik; ha a kedvezményezett a biztosított életét, vagy egészségét veszélyeztető valamely cselekvényt szándékosan követ el. Ha azonban a kedvezményezett a biztosított összegnek csak egy részére tarthat igényt, a biztosító csak ezen részösszeg megfizetése alól szabadul fel. — A már lefizetett díjak egy harmadrésze a legelől nevezett két esetben visszaadandó.

A kárbiztosítás iránti határozatok, a mennyiben itt eltérő intézkedések nem foglaltatnak, a dolog természetének megfelelőleg az életbiztosításokra is alkalmazást nyernek.

A felek kölcsönös jogaira és köteleességeire nézve a mennyiben azok a jelen fejezetben megállapítva nincsenek, a biztosítási szerződés határozatai irányadók.

A viszontbiztosítási ügylet által a viszontbiztosító ellen értékkikötése által arra kötelezi magát, hogy a viszontbiztosítottnak bizonyos összeget fizetend azon teljesítés fejében, melyre az utóbbi biztosítási szerződés alapján köteleztetik.

A viszontbiztosítási szerződésben, az eddig felsorolt kellékeken kívül, kijelölendő az, hogy az ügylet mint közvetlen, vagy mint közvetett viszontbiztosítás lesz-e megkötendő, s hatálya megszűnik, ha azon biztosítás, mely miatt a viszontbiztosítási ügylet keletkezett, hatályát veszítette; és ilyenkor, ha más megállapodás nem történt, a viszontbiztosító azon dihoz, mely a biztosított netán illeti, igényt csak az elvállalt viszontbiztosítási kockázat irányában tarthat.

Ha az esemény, melynek alapján a viszontbiztosított saját biztosítási kötelezettségének eleget tenni tartozik, bekövetkezett, erről a viszontbiztosított más megállapodás hiányában, a tudomásvétel után legfőlebb három nap alatt, értesíteni köteles, ellenkezőleg ennek kötelezettsége megszűnik.

A viszontbiztosító fizetési kötelezettsége, más megállapodás hiányában, azon időponttal veszi kezdetét, midőn a viszontbiztosítotttra nézve a fizetési kötelezettség bekövetkezik.

Ha viszontbiztosított a kártérítési összeget harmadik személyektől egészben, vagy részben visszanyerte, ebből a viszontbiztosításnak megfelelő aránylagos részt a viszontbiztosítónak kiszolgáltatni tartozik.

A biztosításokról egyáltalában előírt szabályok a viszontbiztosításokra alkalmaztatnak.

A nyolczadik czim: a kiadói ügyletről 515—533. §-ig, szól azon ügyletekről, melyek által valaki (kiadó) kész, vagy készitendő, irodalmi műszaki, vagy művészeti munka többszörözésére, közzétételére és forgalomba helyezésére, a szerzőtől, vagy ennek jogutódaitól kizárólagos jogot szerez.

A szerző köteles a kiadónak ígért munkát a szerződésileg megállapított minőségben és kellő időben átadni.

Ha a szerző e köteletségének saját hibájából meg nem felel, a kiadó tetszése szerint a szerződés teljesítését és a késedelemből eredő kár megtérítését, vagy a nemteljesítés miatt kártérítést követelhet, vagy el is állhat a szerződéstől, mintha az meg se köttetett volna.

Addig, míg a forgalomba helyezésére kiadói jogot nyert munka példányai el nem keltek, a szerző munkájával a kiadó kárára lehető intézkedéseket nem tehet, azt, vagy egy részét újból kiadni, kiadás végett másnak átengednie, vagy összes munkái kiadásában, vagy valamely gyűjtemény fölvételébe egyeznie nem szabad. De, ha valamely gyűjteményben egyes dolgozatokat szolgáltat, ezeket akár külön, akár összes munkáiban közzé teheti, föltéve, hogy az egyes dolgozatok azon alakban, melyben a gyűjtemény részeként jelentkeznek, a könyv, vagy műkereskedés önálló tárgyait nem képezik. A kisebb dolgozatok, melyek hirlapnak, vagy folyóiratnak engedtetnek át, megjelenésük után a szerző szabad rendelkezése alá kerülnek.

A kiadói jog nem ad egyszersmind jogosultságot a munka fordításához és ennek kiadásához.

A kiadó a kéziratban, vagy a megállapított eredetiben átvett munkát saját költségén változtatlanul többszörözni és kellően forgalomba helyezni tartozik.

A kiállítás határozott megállapodás hiányában, a munka czéljának és jelentőségének megfelelő alakban történik. A példányok számát s egyes példányok árát, ha ez iránt megállapodás nem jött létre, a kiadó saját belátása szerint határozza meg; de nem áll jogában oly túlságos árt szabni meg, mely a munka kelendőségének árthatna.

Ha a felek új kiadás iránt szerződnek, arra nézve, mi az új szerződésben megállapítva nincsen, a korábbi szerződés szolgál irányadól.

A kiadói jog terjedelmére nézve a felek megállapodása szolgál irányadoul, kétség esetében a szerződés a munkának csak egyszeri kiadására ad jogosítványt; de, ha a munka további kiadásai is átruháztattak, a kiadó az előbbi kiadás teljes elkelte után azonnal köteles új kiadást eszközölni.

Ha a kiadó az átvett munka többszörözését és forgalomba helyezését, vagy az első kiadás teljes elkelte után az újabb kiadás eszközölését saját hibájából elmulasztja, a szerző tetszése szerint a szerződés teljesítését és a késedelemből eredő kár megtérítését, vagy a nem teljesítés miatt kártérítést követelhet, vagy a szerződéstől elállhat, mintha az meg sem köttetett volna.

A kiadó az egyes munkák kiadására jogosítva, e munkák összkiadására az által nem szerzett jogokat és ha az összes munkák kiadására jogosult, az egyes munkákat, vagy részeit, nem adhatja ki.

Tiszteletdíjt a szerző csak akkor követelhet a kiadótól, ha ilyen nyíltan, vagy hallgatag kikötetett. — Hallgatag kikötésnek vétetik, ha a körülmények szerint a munka átengedése csak tiszteletdíj mellett volt föltehető. A tiszteletdíjt a szakértők meghallgatása mellett a bíróság állapítja meg, ez akkor is áll, ha a tiszteletdíj közelebbi meghatározás nélkül átalában köttetett ki. Ha megállapításánál bizonyos ivszám vétetett alapul, a meghaladó ívekre tiszteletdíj nem jár és a kiadó teljes munka kiszolgáltatását követelheti.

A kiadó köteles más megállapodás hiányában tiszteletdíjt, ha átalában kikötetett, a teljes kézírata vagy az eredeti átvételével azonnal kifizetni; ellenben, ha ívek szerint állapítottatott meg, az a többszörözés befejezésekor, s ha részekben jelenik meg, az az egyes részek bevezézt kiállításakor fizetendő.

(Folytatása következik.)

Hirrovat.

— **Ferdinánd király** temetése a király által helybenhagyot udvari szertartások szerint fog végbemenni. A királyi család majdnem minden tagja részt veend e gyászünnepélyen. A fejedelem végrendeletét még nem bontották föl. Hagyatéka mintegy 150 milliót tesz ki. E nagy érték onnan van, hogy Ferdinánd jószágait, nagszerű kőszénbányáit kitűnően kezelték és a csekély ud-

vartartási költségek miatt folytonosan újabb forgalmi tökével ellátták. A prágai udvar évi költségvetése, dacára a sok jótékony adománynak, csak 1½—2 millió forintot vett igénybe. Ferdinánd király csak akkor nyult nagyobb mérvben kész tőkéhez, midőn Miksa főherceg a mexikói expedícióra vállalkozott. 5 millió forintot adott szerencsétlenül járt unokaöccsének, kit ismételtén intett, hogy ne fogadja el a veszélylyel fenyegető koronát. A boldogult király holtteste, mint egy máról kelt prágai távirat jelenti, a prágai Reittergasse-ig terjedő vasuti indóház üvegcsarnokában emeltetett az e czélra kirendelt vasuti kocsi, mely fekete posztóval van kiverve és ezüst arabeskekkel díszítve. A kocsi belsejében egy 1½ láb magas ravatal áll, melyet tizenkét viaszgyertya vesz körül. A koporsó végén egy imaszék áll a halottat kísérő barát számára. A vasuti kocsi előtt a 25-ik ezred egy diszcspata zászlókkal, de zene nélkül lett föllálítva. Kedden fogják a prágai Thein templomban Mozart requiemjét előadni.

— **A német császár** és magyar király találkozása július 14-én Ischlben lesz, 6 Felsőe egész Strolbig Vilmos császár eleibe megy, ki az „Erzsébet királyasszony”-hoz czimzett vendéglőbe fog szállani. D. u. 4 órakor Erzsébet királyasszony fogadja a német császárt és este az udvari villában lakoma lesz, hol Rudolf trónörökös is részt veend.

— **A választók jogosultsága** kérdésében a magyar kir. curiához 2840 polgár felebbezett, melyek közül 2002 helybenhagyó, 571 megváltoztató, 152 feloldó, 115 visszautasító.

— **Dél-Franciaországban** nagy árvíz volt, a kárt hozzávetőleg 300 milliónyira becsülik; emberélet mintegy 3000 esett áldozatul.

— **Deák Ferencz** egészségi állapota — kinek halálhíre alaptalan volt — kielégítő, s a nagy hazafi kedélyhangulata nyugodtnak mondatik.

— **A kolozsvári egyetem** rectorára dr. Entz Géza választott meg.

— **A mult szombati** elbai multság — melyezuttal utolsó volt — meglehetősen sikerültnek mondható, bár tánczosok hiánya miatt nem egy panaszt hallottunk.

— **A vonat** tegnap négy órával késett meg, minek oka, mint állítják, egy Csucska körül történt felhőszakadás volt, mely egy hidban tetemes kárt okozott.

— **Az Elbát** sétáló közönségünk mindinkább felkarolni látszik, s méltán is, mert azon üde és jó levegőt, mely ott feltalálható, a piaci promenáde nem képes helyettesíteni.

— **A Maros folyó** minden évben ki szokta venni áldozatát, s ez évben többen lették már ott véletlen halálukat. Mi is láttunk a gátnál minden felügyelet nélkül kis gyermekeket fürdeni, kik talán a szülői felügyeletet játszá ki. Vajjon mint minden szabad és közfürdőt nem volna-e jó rendőri felügyelet alatt tartani?

— **Jókai regényei** finn nyelven. Almberg Antal finn tanár — mint a „Hon” írja — jelenleg Magyarország tanintézeteinek megismerése végett hazánkban utazott és meglátogatta Jókai Mór-t s átadta neki finn nyelven megjelent munkájának egy kötetét. A gyűjtemény címe: Jokai Mor in toriallinem novelli Unkalin Kidestä Käänsi Kolonian Jaako Swahn.

— **Besztercze** környékén, hir szerint, a rablók-nak nagy száma rémitgeti a lakosokat, kiknek védelmére, illetve a rablók befogására, már öt! század katonaság küldetett volna ki.

— **A „Vasárnapi Ujság”** július 4-iki száma kövstkező tartalommal jelent meg: V. Ferdinánd (arczképpel). — Részlet „Az utolsó nap (Sylvesteréji álom)” című költeményből. Vajda Jánostól. — „Laptye de kapra.” Eredeti elbeszélés, Varga Jánostól. — A veszedelem napja (két képpel a budai ördög-árokról és két képpel a vizár rombolásairól). — A távirászat. — „A rejtelmes sziget.” (Verne regénye, képekkel). — A borzalmak éjjele. Fővárosi tárcza. Borostyáni Nándortól. — A villám hatása. — A választások napja a fővárosban. Irodalom és művészet, közintézetek, mi újság, sakkrovat stb. rendes rovatok. A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára évnegyedre 2 forint; a „Politikai Ujdonságok”-kal és a „Magyar Gazdá”-val együtt 3 frt.

Törvénykezés.

A maros-vásárhelyi m. kir. ítélő tábla nyilvános ülésében az 1875-dik évi július 5-kén és következő napjain következő ügydarabok adatnak elő

I. Osztály. II. Tanács polgári ügyekben.

Tribusz Antal r. b. által.

Deutsch Jakab a kir. kincstár s t. e. kiszakítás, Sinlia Juon Grenerth János s t. e. 100 frt. Langa Ilia Bu-

holtz Ilia e. 15 frt, Hutterer József Gräef György s t. e. 40 frt, Tikusián Atym Czineziu Nicolai e. 88 frt, Moldován Mihail Csatlós Mihaila s t. e. 25 frt, Márkovics Simon Thódor Nicolai ellen 25 frt iránti perők.

Petri Ádám r. b. által.

Boeskor Ádám hagy. Fejér Miklósén s társai e. egy havas rész, Berger Izsák Mendel Hárnik e. 12 frt 50 kr., Taur Gavriláné Bese Vaszilika s t. e. ingóságok kiszakítása, Salamon Ábrahám Indrej Marosán s t. e. 100 frt, Sugár József s t. Pénteki Károlina e. zárlat, Kozma Bálint s t. Mészáros Gergely s t. e. 40 frt, Péter József Péter András e. 40 frt, csik-szt. miklósi egyházmegye Bilibok János s t. e. haszonbér hátrálékok, Demeter Béla Székely Anania s t. e. 495 frt, Bálintfy Johanka Koronján Tyimofyika e. som. vh. iránti perők.

Szolga Miklós r. b. által.

Bocs Borbára Szopos Ignác e. atyaság elismerése, Nyik Antal Balog Lajos e. 20 frt, Dembián Nyiculáj Pitáczki Józsefné e. kötlevel kiadása, Zsigmond Ferencz Nagy Zsigmond e. som. vh., Mátyás Ferencz s t. Gyulai Sándor e. 75 frt házber, Ábramoszki János Kotisel Miklós e. 200 frt, Verona Lascu Motok Filip György s társai e. kiszakasztás, Steiman Rezi Kelemen Benő s t. e. igényper iránti perők.

Bömches Gyula r. b. által.

Kimakovics Antal Hofgraef János e. 25 frt 77 kr., Triffu Andrei Mária Triffu József e. birt. háb., Veisz György Nendvich Pál e. 90 frt, Belle Anna Rettinger Mária és Lőrincz e. igénykereset, Schmidt János Sachsenheim Viktor s t. e. igénykereset, Percza Lázár Benkő László s t. e. igénykereset, Mihailás Artenie Benkő Gergely e. 13 frt 28 kr., Meiss György Nicolaus János és Mária ellen 250 frt iránti perők.

III. Osztály bűnügyekben.

Nagy Samu r. b. által.

Baliga Máté testisértés, Kimpeán Kiforu vagyonbirt., Lászk Joann testisértés, Szigyártó Dumitru közin tézkedés, Bajácz Grigor s t. testisértés, Máté Lajosné becs. sért. iránti bűnügyök.

Vajda Simon r. b. által.

Biró Domokos becs. sért., Koltsár Nina testisértés, Pepelea Miklós becs. sért., Oltyán Demeter s t. sikkasztás, Lázár Tódor testisértés, Rusz Vaszilika család, Balázs János lopás, Schneider János s t. testisértés, László Ferencz becs. sért., Nagy József testisértés, Ifj. Radó Sigmond s t. nyilv. erőszak., Popa Nicolai testisértés iránti bűnügyök.

Spech Adolf r. b. által.

Nica Nicolai s t. nyilv. erőszak., Hector János becs. sért., Arz Márton becs. sért., Juon Stefán s t. gyilkosság, Ozirják Sándor lopás, Magyarosán Juon s t. testisértés, Henning János becs. sért., Proda Móisze lopás, Bogdanellu Nicolai testisértés, Vinczeán Juon testisértés, Monteán Nicette testisértés, Déli János rablás, Schuster Vilmos lopás, Pop Mihaila súlyos testisértés iránti bűnügyök.

Sztoyka Antal r. b. által.

Auerhám Dávid sikkasztás, Szongott József nyilv. erőszak., Seimen Henrik becs. sért., Szentpéteri István becs. sért., Vláu Juon testisértés, Szakács József s társai becs. sért., Miskán Imre testisértés, Munteán Leonte s t. becs. sért., Maierzedt Fülöp becs. sért., Lene Niculai s t. becs. sért., Cristianu Antonie s t. rablás és súlyos testisértés, Schmidt Károly s társa becs. sért. iránti bűnügyök.

Gruz István r. b. által.

Galaczan Juon testisértés, Csizsér Dávid becs. sért., Dóczy Elek becs. sért., Venski Ignác becs. sért., Bertel János közbiztonság, Siregán Tódor testisértés, Cseke Samu becs. sért., Munteán Niculai becs. sért., Lajos Elek s t. becs. sért., Péter József becs. sért., Gál Sándorné becs. sért., Eberleim László tolvajság, Stanó Jakab tolvajság iránti bűnügyök.

Mégay Ferencz pót bíró által.

Gálfi Lajos súlyos testisértés, Dancsa Juon s társai tolvajság, Ambrosy Gyula sikkasztás, Nekita Tódorné s t. becs. bizt., Körösi József tulajdonbirt., Filip Ilielui László becs. bizt., Mann George tulajdonbirt., Filip Dióniszie tulajdonbirt., Sziberth Gyula tulajdonbirt., Herczlinger Adolf s társai közérkölesiség elleni kihágás iránti bűnügyök.

Felelős szerkesztő:

KUTI ALBERT.

A „Haza” életbiztosító és hitelbank igazgatóságának Budapestén.

Nyilvános elismerés.

Boldogult bátyám, néhai apádiai Grabovszki György a „Haza” életbiztosító társaságnál halála esetére **tízezer forint**ra biztosítva lévén, ezen összeg nevezett társulat által mai, s így halála után hatodik napon lefizettetett.

Ezen dicséretes eljárás nyilvánosságra hozatala által méltányos elismerésemnek kívántam kifejezést adni.

Kelt Budapesten, 1875. jun. 25.

(123) (1—1)

Grabovszky Szilárd.

(122)

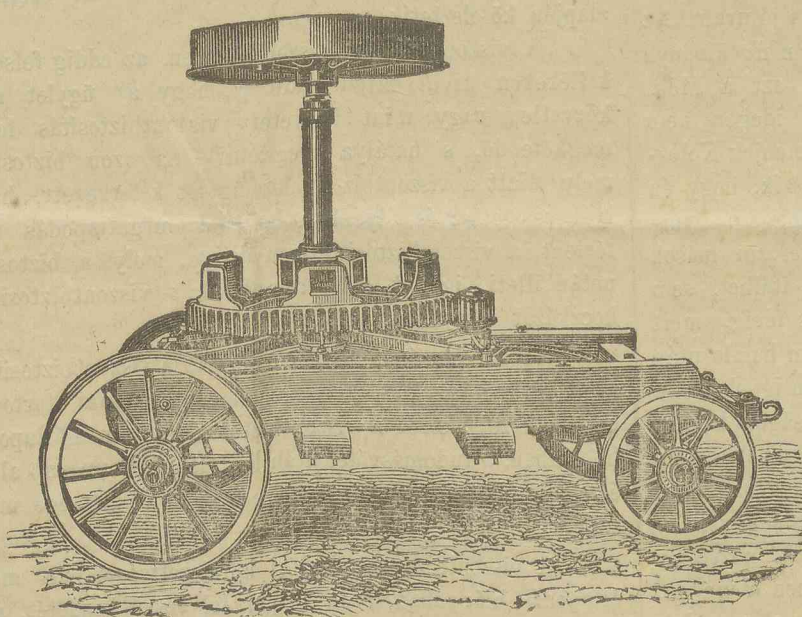
(2—3)

Köszén-kátrány és Koaksz.

A légszesz világítási intézet alólírt kezelősége felajánl a város és vidék t. közönségének legjobb köszén-kátrányt, sövény, sövényezőveket, zsin-dely, dárdány és vaspléh, valamint pép-fedelek sat. bemázolására.

Egész hordók vásárlásánál mázsája 1 frt 50 kr. edény nélkül.
Egy mázsáig való vásárlásnál mázsája 2 frt — kr.
Továbbá koaksz, üst, kovács- és szobatuze-lésre sat.
Tíz mázsá vásárlásánál és azon felül mázsája — frt 80 kr.
5—10 mázs. való vásárlásnál 1 frt — kr.
5 1 frt 20 kr.
Elárusítók „armérsékletben” részesülnek.
Kolozsvár, június 25-kén, 1875.

A gázintézet kezelősége.

RÖCK ISTVÁN
gépgyára

Budapest, soroksári út 20. sz.
ajánlja 6, 8 stb. lóerejű **gőzcséplőgépeit**, valamint 6 lóerejű zsákoló és tisztító szerkezettel bíró

cséplőgépeit és kézi-cséplőit.

Oszlopos járgányait

2, 3, 4 és 6 lóerőre; továbbá közönséges járgányait 1, 2, 3, 4 és 6 lóerőre és az ezen járgányoknak megfelelő nagyságu szegecses vagy léczes dobokkal ellátott

cséplőit, eredeti Mayer-féle (Trieur) konkoly, búkőny, zabtisztító és egyéb gazdasági gépeit.

(121) (3—3)

Nyomtatta Imreh Sándor Maros-Vásárhelyt az ev. ref. főiskola gyorssajtóján 1875.